

SEY kommentit lakiesitykseen

Yleisesti: Työryhmässä olemme käsitelleet asioita kerrallaan ja muokattu niitä yhteisesti sopivaan muotoon. Nyt kun luin kokonaisuuden uudestaan, niin se ei ehkä ole kaikilta osin kovin selvästi kirjoitettu. Etenkin tämä koskee Lukua 3. Lainsäädännössä pitäisi pyrkiä siihen, että se on yleisesti ymmärrettävää, eikä heti valmistuttuaan aiheuta tulkintaongelmien tulvaa. Koko luku olisi syytä vielä oikolukea ja pyrkiä arvioimaan sen selkeyttä ”ulkopuolisin” silmin eli ilman työryhmässä käytyjä keskusteluja.

SEY:n näkemyksen mukaan lain oleellisin sisältö on kirjattu sen ensimmäiseen lauseen:

”Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä erityisesti varmistamalla eläinlääkäripalvelujen laatu sekä turvaamalla yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset julkiset eläinlääkäripalvelut koko maassa.”

Lakipykälillä ei pidä vesittää tätä lain tarkoitusta. Lainsäädännössä on välttämätöntä huomioida muu lainsäädäntö, kuten kilpailuneutraliteetti, mutta nämä säädökset eivät voi romuttaa yhteiskunnallisesti tärkeän eläinlääkintähuollon toimivuutta. Työryhmän työn aikana on tullut ilmeiseksi, että erityisesti maakuntiin eläinlääkäreiden saaminen on haasteellista ja sama trendi näkyy kaikkialla Euroopassa. Lainsäädännöllä tulee siis erityisesti turvata eläinlääkäripalveluiden saatavuus, eikä missään nimessä vaarantaa järjestelmän toimivuutta.

3§

Kilpailuviranomaisen luetteleminen tässä tuntuu oudolta. Ei tässä ole lueteltu muitakaan yleislakeja, kuten työsuojeluviranomaista, jotka koskevat laajasti eri toimintoja, eivätkä erityisesti eläinlääkintähuoltoa.

Täällä on määritelty, että kunnasta puhutaan laissa ”järjestäjänä”. Tämä on yleiskielisesti sekavaa. Etenkin, kun pykälässä mainitaan, että ”järjestäjien yhteistoiminnasta säädetään kuntalaissa” ja siellä nimenomaan puhutaan kuntien yhteistoiminnasta. Selkeyden vuoksi on syytä puhua kunnasta. Perustelut termin käytölle ovat ohuet. Sen sijaan oudon termin käytön vaikutus lakitekstiä sekoittavasti on iso. Huomasin, että kun itse lukee lakia, niin jokainen ”järjestäjä” täytyy kääntää ajatuksissa kunnaksi, jotta ymmärtää asian.

8 §

Nyt pykälään on kirjoitettu ”Kunta (järjestäjä) vastaa eläinlääkäripalvelujen saatavuudesta alueellaan” – Mitä tämä saatavuus tässä tarkoittaa? Perusteluissa kuitenkin puhutaan eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä.

9 §

Pykälässä säädetään yksityiskotaisesti järjestämisvastuuseen kuuluvat palvelut. Aikaisemmin yksityiskohtainen ohjaus on ollut valtakunnallisessa suunnitelmassa. Mitä ilmeisimmin kilpailuneutraliteetin kannalta on tarkoituksenmukaista säätää palvelut tarkasti lakitasolla, vaikka näin yksityiskohtainen säädös voi tuoda myös ongelmia.

Eläinlääkintähuolto on kehittynyt vuosien aikana ja kehittyä edelleen. On syytä huomioida, että vuosia sitten tuotettu palvelu ei nykypäivänä ole enää hyvän eläinlääkärityön mukaista toimintaa eikä ammattieettisesti hyväksyttävää. Eläinlääkinnän kehittyessä yksityiskohtainen lista voi jossain vaiheessa olla vanhanaikainen, eikä enää mahdollista hyväksyttävää eläinlääkärityötä. Lakia on aina hankalampi muuttaa muuttuvien olosuhteiden mukaan, kuin ohjeistusta.

Tällä pykälällä on kaksi päämäärää: Se määrittelee palvelutason, joka kunnan on huolehdittava eli minimin. Toisaalta se määrittelee ne toimenpiteet, jotka kunta saa tuottaa kilpailusäästösten estämättä eli maksimin. Sama lista on siten sekä minimi että maksimi ja määrittelee täsmällisesti mitä kunnan pitää järjestää ja toisaalta, minkä yli se ei saa mennä. Näin täsmälliseen oikeaan palvelutasoon tähtääminen voi muodostua haasteeksi käytännössä.

Lisäksi on huomioitava, että eläinlääkäri vastaa eläimelle antamastaan hoidosta ja häntä velvoittaa myös ammatinharjoittamislaki. Siten eläinlääkäri ei voi potilasta hoitaessaan valita hoitoja sen mukaan mitä eläinlääkintähuoltolaissa säädetään. Toisaalta eläinlääkäri ei saa ryhtyä toimenpiteisiin, joihin hänen ammattitaitonsa tai klinikan varustelu ei ole sopiva, joten kunnaneläinlääkärin vastaanotolta rajautuu automaattisesti pois erityyppisiä tai erityisvälineistöä edellyttävät hoidot.

Edellä todettujen ongelmien välttämiseksi pykälän kohtaa 12 voisi vielä muokata:

Ensiapuluontoinen tarkoittaa yleiskielessä nimenomaan hätäensiapua eli välitöntä hengen pelastamista. Tästä ei kohdassa ole kyse, joten sana pitäisi muuttaa esim. perustason hoidoksi:

Muille kuin 11 kohdassa mainituille sairaille eläimille perustaton hoito, joka voidaan antaa ilman erikoisosaamista kuten ruoansulatuskanavan häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, haavojen ompelu ja hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio, tähän hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;

- Mitä tässä tarkoittaa ”tähän hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely”?

Lista palveluista kattaa lähtökohtaisesti eläinten perushoidon, jolloin erityistason hoito jää yksityisten toimijoiden vastuulle. SEY:n mielestä juuri välttämätön peruseläinlääkäripalvelu on oltava tarjolla koko maassa ja erityistason palvelut voivat jäädä markkinoiden vastuulle. Eläinlääkintähuolto on kehittynyt valtavasti ja yksityisillä klinikoilla on tyypillisesti saatavilla erikoiseläinlääkäreiden palveluja ja jopa klinikat erikoistuvat hoitamaan tiettyjä sairauksia. Ei ole näköpiisissä, että kunnissa tapahtuisi vastaavaa erikoistumista, mutta perustaso on silti hyvä kirjata lakiin. Monet ihmiset ovat myös valmiita kuljettamaan eläimiään erityishoitoon pitkiäkin matkoja, mutta lainsäädännöllä täytyy huolehtia, että kaikki eläimet saavat välttämättömän hoidon.

Tosielämä osoittaa yksiselitteisesti, että yksityinen eläinlääkäripalvelu on kasvanut valtavasti, eikä julkinen eläinlääkäripalvelu ole ollut esteenä markkinoiden kasvulle.

Tarkennus: Kiireellinen eläinlääkäriapu ei rajoitu 9 § toimenpidelistään, eikö vain? Esimerkiksi sektio ja torsio voivat olla toimenpiteitä, jotka voivat olla käsillä niin, että ei voi siirtää. Näissä tapauksissa ei liene mitään kilpailusäädöksiä rajoittamassa eläimen hengen pelastamista?

Viimeiseksi momentiksi on laitettu säädös nykyisestä laista: ”Palvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.”

Nykyisessä laissa säädetään erikseen, että kunnan ei tarvitse järjestää palvelua, mikäli sitä on muutoin saatavilla. Nyt vastaavaa säädöstä ei ole, joten mitä ”otettava huomioon” tarkoittaa. Lainsäädännön pitäisi olla selkeää. Vai pitäisikö tämän olla edelleen kuntien suunnitelmia käsittelevässä kohdassa?

12 §

Pykälässä todetaan, että 9 § palvelut voi ostaa yksityiseltä. Onko päivystys tarkoituksella rajattu pois?

15 §

Klinikkamaksusta ei pitäisi tehdä velvollisuutta. Edellisessä pykälässä on kirjattu, että eläinlääkäri ”voi periä maksun käyttämistään laitteista ja tarvikkeista”. Olisi loogista, että vastaavalla tavalla kunnallakin on mahdollisuus maksun perimiseen. Tämä voi hyvin sisältyä kunnan itsemääräämisoikeuden piiriin.

Lisäksi on huomioitava, että on eläinlääkäripalvelua, jonka piiriin erityisesti pitäisi houkutella eläinten omistajia yhteiskunnan edun kannalta kuten eläinten rokotukset ja kissojen kastroitiot ja sterilisaatiot. Näissä tapauksissa muutaman kymppin lisä laskuun voi olla ratkaiseva kynnys toimenpiteen suorittamiselle.

17 §

Markkinaperusteinen hinnoittelu koskee vain tilanteita, joissa toimitaan kilpailutilanteessa. Tämä ei koske alueita, joilla kilpailua ei ole. Tämä pitäisi kirjata selvästi pykälän alkuun. Siellä on kyllä viittaus kuntalakiin ”Kuntalaissa säädetään velvollisuudesta hinnoitella kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavat palvelut markkinaperusteisesti.”, mutta tämä häviää pykälään.

Pykälä voisi selkeästi aluksi todeta, että kunta voi järjestää vapaaehtoisesti muutakin eläinlääkäripalvelua kuin 9 § palvelut ja kiireellisen eläinlääkäriavun. Kilpailutilanteessa nämä palvelut täytyy hinnoitella markkinaperusteisesti.

Miten määritellään kilpailutilanne? Liittykö kuitenkin tähän kohtaan nyt 10 § oleva kirjaus ”Palvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.”?